

www.gaudesaboos.be

**Interview Pieter Gaudesaboos: 'GLUREN: De kast'
De Standaard - Veerle Vanden Bosch**

GLUREN: De kast

GENT. Ik heb amper een voet gezet in het huis van prentenboekenmaker Pieter Gaudesaboos en ik sta al oog in oog met mijn vroegste jeugdidool: aan de muur in de woonkamer hangt een reeks plaatjes van Beertje Colargol, het animatiefiguurtje dat zingend – met een ietwat onvast France-Gallstemmetje – door het leven ging.

Het zet meteen de toon. Snuisteren door Gaudesaboos' verzameling is reizen in de tijd, naar het psychedelische design, de felle kleuren van de jaren 1970 en de onbezorgde vrolijkheid van de jaren 1960 – een sfeer die je ook in zijn boeken terugvindt.

„Fiks het zelf! Uw televisietoestel in een nieuw kleedje”. Op de bijhorende foto poseert een stralend glimlachende huisvrouw in Technicolorkleuren naast haar zelfgeknutselde televisietafeltje: boeken en prenten uit de jaren zestig en zeventig, oud Fisher-Pricespeelgoed, foto's, poppetjes, theekopjes, bestek, noem maar op: Pieter Gaudesaboos heeft er dozen en kasten vol van. Waar komt die fascinatie vandaan? Pure nostalgie kan het niet zijn, daar is hij te jong voor, hij dateert uit het bouwjaar 1979. Maar wat is het dan wel?

„Het is nooit een bewuste beslissing geweest om me toe te spitsen op die periode”, zegt Gaudesaboos. „Ik kocht gewoon dingen die ik mooi vond, in kringloopwinkels en op rommelmarkten. Pas na een tijd viel het me op dat de spullen die ik verzamelde bijna allemaal uit dezelfde periode dateerden.”

„De jaren zestig en zeventig zijn kleurrijk, psychedelisch, overdreven. Ik houd erg van die felle, expressieve kleuren. Ze stralen een soort warmte en vrolijkheid uit die je nu niet meer vindt. Die gewaagde kleurencombinaties, dat durven we nu niet meer. Sommige spullen van toen zijn nu ook design geworden, terwijl het vroeger ordinaire voorwerpen waren. Ze zitten vormelijk heel goed in elkaar, alleen zagen we dat vroeger gewoon niet.”

Hij toont me twee speelgoedklokjes van Fisher Price uit de jaren zestig. Bijna liefkozend neemt hij ze in de hand. Met stijgend enthousiasme wijst hij me op de vele details, de mooie tekeningen, het vakmanschap waarmee ze gemaakt zijn. „Fisher Price-speelgoed uit die tijd, zoals deze klokjes en de beroemde poppetjes – gewoon cilinders met kogelronde hoofdjes – heeft een bijna perfecte vormgeving. Het straalt eenvoud uit, warmte, een soort degelijkheid ook, puurheid bijna.”

„Wat me altijd ontroert, is dat deze speeltjes oud en verweerd zijn, ze zijn afgebleekt door de zon, of ze hebben in het water gelegen, of er is een stukje af. Die combinatie van dat hele pure, extreem vrolijke en de tragiek van het verval, dat raakt me. Het is het klassieke verhaal: perfectie is niet leuk.”

„Zie je bijvoorbeeld dit brandweermannetje? Hij toont me een popje met een gehavend gezicht en half afgeschilferde ogen. „Hij is heel vrolijk, maar hij is versleten en dat geeft hem iets triests. Zijn blik is afstandelijk en warm tegelijk. Die dualiteit spreekt me aan.”

Hij troont me mee naar een andere kast, met boeken. Naast een stapeltje Tiny's prijkt onder meer Mijn eerste jeugencyclopedia. „Wat ik plezant vind aan de prenten in die oude boeken, is dat kinderen daarin altijd heel vrolijk zijn. In de winter ligt er altijd een dikke laag sneeuw, of ze zitten binnen bij een gezellig knappend haardvuur. Kinderen zijn in die boeken ook altijd overdreven beleefd tegen hun ouders. Er is geen miserie, alles is perfect, het is een soort reclamewereld die niet bestaat.”

„Als ik terugblik op mijn kinderjaren, dan is ook alles positief. Als het regende, zat je binnen in de warmte, en als je verjaarde, was het altijd prachtig weer. Die vorming van de waarheid boeit me. Je weet dat het een leugen is, maar je houdt ze bewust in stand: het is naïviteit met een dubbele bodem. Dat inspireert me heel erg. Mijn boekje 123 Piano is een beetje ontstaan vanuit dat idee: alles is positief, de zon schijnt altijd en iedereen is gelukkig, ook al weten we dat het niet zo is.”

Beleeft Pieter Gaudesaboos, zoals het een gepassioneerd verzamelaar betaamt, ook plezier aan de zoektocht naar stukken?

„O ja, mijn ideale dag bestaat erin 's ochtends vroeg op een gigantische rommelmarkt aan te komen, dan voel ik vlinders in mijn buik van opwinding. Het hele ritueel: rondsnuffelen tussen de rommel, iets moois ontdekken, onderhandelen over de prijs, die vakantiesfeer die errond hangt, dat is fantastisch.

Al geef ik er nooit veel geld aan uit, daar zou ik een wrang gevoel aan overhouden. Dan worden het doodse museumstukken, terwijl het voor mij echt wel levende gebruiksvoorwerpen zijn. Dat is ook een van de leuke dingen aan rommelmarkten: je hebt bijna het gevoel dat je het gratis gevonden hebt.

We gaan er altijd met een hele vriendenbende heen, en dan spreken we af om na de stroomtocht onze buit aan elkaar te tonen op café. Een voor een presenteren we dan onze aankopen en maken we elkaar jaloers. Super is dat. Rommelmarkten zijn voor mij de mooiste plekjes van België.”

Fisher Price-poppetjes. „Mijn voorkeuren veranderen voortdurend, net zoals mijn collectie voortdurend verandert. Ik wil niet het gevoel hebben dat ik in een museum woon. Als ik op iets uitgekeken ben, doe ik het weer van de hand. Er is een tijd geweest dat ik mijn collectie theekopjes – met oranje en groene plastic houdertjes – als mijn absolute topstuk beschouwde, terwijl ze nu gewoon bovenop de kast staat. Ik ben ook een hele poos erg op zoek geweest naar Fisher Price-poppetjes en -huisjes, de hele keuken stond er vol mee. De eenvoud ervan betoverde mij: de figuurtjes zijn niet meer dan een vingerhoed met een bolletje erop en de meubels zijn gewoon vormpjes met een prentje erop getekend: een tafel met placemats, vier borden en bestek. Die tekeningen vind ik super. Ze zitten grafisch en qua kleurgebruik echt goed in elkaar. Dat zie je nog heel weinig, speelgoed met dat soort mooie tekeningen.

Maar mijn manie voor dat soort poppetjes is ook weer wat voorbij. Nu zoek ik vooral naar echt oude stukken van Fisher Price. Ik heb het gevoel dat mijn belangstelling wat verschuift, dat ik verder terugga in de tijd. Veel stukken die ik nu koop, dateren uit de jaren zestig.”

„Jeugdencyclopedieën zijn heel handig om inspiratie op te doen. Ook daarin vind je heel sterk die valse vrolijkheid van toen terug: ze staan vol idyllische tafereltjes en felle kleuren. Dat idealisme en die exuberantie, dat zie je niet vaak in hedendaagse kinderboeken, maar ik vind het leuk om net wel, wat choquerend, kleurrijk te zijn.

Die vrolijke toon wordt nog versterkt door de teksten, die vaak heel fout zijn. Ik heb bijvoorbeeld enkele boeken rond het thema 'Hoe van je jeugd een succes maken'? Daarin vind je tips, over roken en seksuele opvoeding en zo; dat is verbazende lectuur. Ik heb ook kookboeken met de verschrikkelijkste recepten: heel vette, ongezonde gerechten.

Veel van die dingen komen nu verouderd en zelfs humoristisch over. Je ziet dat boeken toen nog een andere functie hadden: het was de bedoeling dat je er iets uit leerde, boeken hadden de wijsheid in pacht. Nu zou niemand het nog wagen om van alles te beweren met zo'n stelligheid. In sommige van die encyclopedieën hebben ze het bijvoorbeeld ook over DE toekomst. Er staan fantastische prenten bij van futuristische metropolen met wagentjes en robotjes en alles erop en eraan. Dat vertrouwen in technologie en vooruitgang spreekt me wel aan: de oorlog is voorbij en de toekomst ligt voor ons open, het jongens-en-wetenschapgevoel.

Terwijl als we nu in de toekomst kijken, we alleen oorlog en vernieling zien. Het zou weleens een mooi project kunnen zijn om een aantal hedendaagse illustratoren te vragen hoe zij in hun wildste dromen de toekomst zien.”

Mijn duiveltje moet er ook zeker bij. Dat heb ik indertijd in Brugge in de kringloopwinkel gekocht, voor drie frank. Het is nog geen tien centimeter hoog, maar ik werd gegrepen door zijn blik. Het was alsof er een mens naar me keek, ik werd er tot in mijn diepste binnenste door geraakt. Hij kwam bijna tot leven.”

De ultieme hallucinatie

„De status van absoluut topstuk is altijd voorlopig bij mij. Ik koester het idee dat er altijd wel nog iets te ontdekken valt dat ik de rest van mijn leven zal bijhouden. Ik hoop nog heel veel te vinden, en ik wil dat gevoel van verwachting in stand houden. Mijn collectie zal nooit volledig zijn. Ik verafschuw het idee dat naarmate die Fisher Price-speeltjes aan ouderdom en waarde winnen, ze uiteindelijk enkel nog in dure, gespecialiseerde antiekzaken te vinden zullen zijn. Je kunt vandaag op e-Bay nog echt oude dingen vinden, maar dat vind ik niet zo leuk als naar de rommelmarkt gaan. De opwinding over een toevallige ontdekking is er dan niet meer bij. Het is bijna te gemakkelijk via internet en bovendien weten mensen die hun spullen langs die weg verkopen meestal ook wat het waard is, en dan is het plezier er snel af.”

„Op dit moment zijn de Fisher Price-klokjes wellicht de stukken waarop ik het meest gesteld ben. Ze dateren allebei uit de jaren zestig. Er zijn zoveel details in te ontdekken, ze zijn echt mooi gemaakt. Het is een maf idee dat kinderen er ooit het uur mee hebben leren lezen. Ze hebben meer emotionele dan financiële waarde, maar misschien zou ik ze nog meer koesteren als ik er nog twee bij kon vinden. Dus vandaar deze oproep: misschien heeft iemand nog wel zo'n teaching clock op zolder liggen. Op een krasje meer of minder kijk ik niet. Ik hou van dingen die een beetje kaduuk zijn.”

„In mijn stoutste dromen bellen de ontwerpers van Fisher Price me op en zeggen: 'Pieter, we brengen dat klokje opnieuw uit, ontwerp jij daar eens de bekleding voor'. Of nog beter: 'jij als grote Fisher-Pricefan die onze nieuwste producten maar niets vindt, ontwerp eens een hele nieuwe lijn voor ons.' Dat zou ik fantastisch vinden. Speelgoed maken is waarschijnlijk wel plezant. Ik heb ooit een mail gekregen van iemand die speelgoed produceerde en op zoek was naar ontwerpers, maar ik had het toen heel druk en er is niets van gekomen, al is het wel iets wat ik graag zou willen doen. Maar dan op het moment dat ik er klaar voor ben en het echt goed kan doen. Misschien is dat voor mij de volgende stap.”

CB: Gaan we dan op een verkeerde manier met uw boeken om?

PG: Volwassenen zijn heel vaak verleid door mijn boeken en willen het vlug voorlezen aan hun kinderen, aan jonge kinderen. Mijn personages en bepaalde stilistische kenmerken lijken misschien wel voor een jonger publiek bestemd, maar de boeken op zich, het concept erachter en de verregaande uitwerking, niet. Overwegend zijn mijn boeken bestemd voor jongeren vanaf negen jaar, en eigenlijk zelfs pas vanaf twaalf, dertien jaar. Dat was zeker mijn bedoeling met boeken als Roodlapje, Linus en nu ook Briek. De uitgever zet er om commerciële redenen een jongere leeftijd op, en bibliotheken zetten ze als prentenboeken bij jongere leeftijden, maar ik mik op een ouder publiek. Ik merk zelfs dat ze jonge volwassenen, zoals studenten, heel erg aanspreken.